

Techniķis,
zinātnieks,
audzinātājs -

universitātes rektors stāsta atmiņas un atziņas 60. dzimšanas dienas gadījumā

Prof. M. Prīmanis.

„Rektora kungs, jūs pirmdien svinat
60. dzimšanas dienu, lūdzu mazu sarunu.“

Universitātes rektors prof. Dr. chem. Mārtiņš Prīmanis smaidot atseka, ka liela gan nekā par to nebūtu ko runāt. Bet sirmais zinātnieks to sakot skatās manī acīm, kas liekas smaidījušas visu mūžu. Un kamēr rektors iededzina zājo gaida lampu, aizvēl savas darba istabas tumši zājos loga aizkaņus, varu paraudzīties apkārt istabā, kur sienas klāj grāmatu plaukti ar bieziem sējumiem par ķīmiju un inženieru zinātnēm, un virs grāmatu plauktiem sienas grezno dažas gleznas.

Jautāju rektoram, kuru savas dzīves posmu viņš tagad atceras kā svarīgāko un interesantāko? — Tāds rektora dzīvē bijis universitātes dibināšanas laiks. Latvijas universitātes organizēšanas darbā viņš piedalījies no pirmajām dienām, un lai gan šīs dienas nav bijušas vieglas, tās palikušas visspilgtāk un visjaukāk atmiņā. Prīmanis bijis nevien savas ķīmijas fakultātes cīģākais organizētājs kopā ar profesoru Fišeri un inženieri Paegli, viņš bijis arī pirmais jaunās universitātes prorektors saimniecības lietās. Pēc tam viņš nepārtraukti darbojies universitātes padomē un, kā zināms, pagājušā gadā ievēlēts par universitātes augstāko amata personu.

Tai pašā laikā kā trešais, blakus administratīvam un zinātniskajam darbam, nācis klāt tehniķa speciālista un padomdevēja darbs. Un par to runājot, nouākam pie jautājuma, kas zināmā mērā sāpīgi skar nevien rektoru, bet, varētu teikt, visus mūsu tehnisko fakultāšu zinātniekus. Šie zinātnieki nevar pilnībā nodoties vienai nozarci. Rektors atceras, ka viņš savā laikā pie ķīmijas fakultātes nodibinājis izmēģinājuma laboratoriju šķīrēju analīzei. Sākumā viņš to arī vadījis, bet vēlāk daudzo uzdevumu dēļ bijis no tā jāatsakās. — Ar ko tas izskaidrojams? — Ar to, ka mums pagaidām ir par maz piedzīvojušu tehniķu. Tomēr, — domā rektors, — tā ir tikai pārejoša parādība. Jaunās paaudzes tehniķi nav varējuši tikt līdz straujajai rūpniecības attīstībai un no veciem laikiem tehniķu ir par maz. Pēdējie gadi tomēr rāda, ka šīs stāvoklis neapšaubāmi uzlabosies un ārkārtīga nozīme tē ir tam, ka valdība sagādājusi tehniķiem iespēju darboties arī mūsu pašu rūpniecībā, kur agrāk latviešu speciālistam bieži nebija vietas.

Rektors tomēr nenozēlo, ka dažkārt varhūt tehniskās prakses darbs kavējis iedziļināšanos vienīgi zinātnes teorijā. Pēc

viņa domām tehnisko fakultāšu mācības spēkiem ir pat taisni nepieciešami darboties arī praksē. Tikai praksei, protams, nevajaga būt pārmērīgi lielai.

Par jaunatnes un studentu dzīvi runājot, dabiski sarunās ievirzās jautājums par mūsu studentu sekmēm. Rektors atzīst, ka jaunāko studentu sekmes nav tik vājas, ka dažkārt domā, bet vispār mūsu studentu labo slavu lielā mērā bojā daudz tiešām ļoti vecie studenti, kas studē jau kopš desmit un vairāk gadiem. — Rektors par studiju vājo sekmju galveno iemeslu uzskata strādāšanu dažādos blakus darbos un arī pēckara pešchosi — disciplīnas un stingras audzināšanas trūkumu. Ar šo vajību bieži izskaidrojama vēlētās papelnāties, nekārtīgi strādājot, nekārtīgi studējot. Ar skolu un valsts ievirzīšanu stingrākas disciplīnas sliedēs tomēr šī parādība noteikti sākot izzust. Rektors nobeidz sarunu, noteikti uzsvērdams, ka viņš tomēr raugās uz studentiem optimistiski. Viņš domā, ka attīstība bet pareizo ceļu un ka drīz būs pārvarēti tie gadi, kuos piedzīvojums bija jāsavāc ir mācības spēkiem universitātē, ir citiem jaunatnes audzinātājiem un vadītājiem.

A. L.